

Osnovna šola Gustava Šiliha Laporje
Laporje 31 · 2318 Laporje
Telefon: 02 829 58 50
www.os-laporje.si · group1.osmbgs@guest.arnes.si

PRISLUHNI BARVI

Psihologija

Raziskovalna naloga

Avtorica: Sara Brdnik, 6.a

Mentorica: Gloria Kolar, mag. prof. razrednega pouka

Laporje, 2023

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Gloriji Kolar, ki me je skozi pisanje celotne raziskovalne naloge podpirala, spodbujala, mi dajala napotke in mi stala ob strani. Zahvaljujem se tudi gospe Poloni Rajh za lektoriranje naloge, gospe Tini Lešnik za angleški prevod povzetka in tudi svojim staršem, ki so mi pomagali v primeru dilem. Prav tako se zahvaljujem učencem drugega in šestega razreda Osnovne šole Gustava Šiliha Laporje, ki so s svojimi risbami omogočili izvedbo raziskave.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	6
2	TEORETIČNI DEL.....	7
2.1	Čustva kot pobegli vlak.....	7
2.1.1	Kaj počnejo čustva?	7
2.2	Svet barv	7
2.2.1	Barvni krog	7
2.2.2	Barvni odtenki.....	8
2.2.3	Barve in njihove geometrijske oblike.....	8
2.2.4	Barve lahko povedo več kot besede	9
2.3	Izbira barv pri likovnem izražanju.....	11
2.3.1	Veselje.....	11
2.3.2	Žalost.....	11
2.3.3	Jeza.....	12
2.3.4	Strah.....	12
2.3.5	Se razlikujemo v uporabi barv glede na spol?	13
2.3.6	Se razlikujemo v uporabi barv glede na starost?	13
2.4	Barve lahko zaigrajo.....	14
2.4.1	Ima vsako glasbeno delo svojo barvo?.....	14
2.4.2	Zakaj se glasba in barve lahko povezujeta?.....	14
3	RAZISKOVALNI DEL.....	15
3.1	Oprelitev raziskovalnega problema.....	15
3.1.1	Raziskovalna vprašanja	15
3.1.2	Hipoteze	15
3.1.3	Raziskovalna metoda	15
3.1.4	Postopek zbiranja podatkov	16
3.1.5	Postopek obdelave podatkov	16
4	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	17
4.1	Analiza rezultatov prvega glasbenega dela.....	17
4.1.1	Uporaba barv.....	17
4.1.2	Uporaba oblik	18
4.1.3	Izraženo počutje	18
4.2	Analiza rezultatov drugega glasbenega dela.....	19
4.2.1	Uporaba barv.....	19
4.2.2	Uporaba oblik	19

4.2.3	Izraženo počutje	20
4.3	Analiza rezultatov tretjega glasbenega dela	21
4.3.1	Uporaba barv.....	21
4.3.2	Uporaba oblik	21
4.3.3	Izraženo počutje	22
4.4	Razprava.....	23
5	ZAKLJUČEK.....	25
6	VIRI IN LITERATURA.....	26
7	PRILOGE.....	27

Kazalo slik

Slika 1:	Barvni krog. (Color Wheels, b.d.)	8
Slika 2:	Barve in njihove skladne oblike. (Itten, 1999 iz Kolar, 2012)	9
Slika 3:	Simbolični pomen barv. (Cliffen, 2015)	9
Slika 4:	Tipična abstraktna risba veselja. (Kovačev, 1997)	11
Slika 5:	Tipična abstraktna risba žalosti. (Kovačev, 1997)	12
Slika 6:	Tipična abstraktna risba jeze. (Kovačev, 1997).....	12
Slika 7:	Tipična abstraktna risba strahu. (Kovačev, 1997)	13
Slika 8:	Grafični prikaz uporabe barv pri prvem glasbenem delu.	17
Slika 9:	Grafični prikaz uporabe oblik pri prvem glasbenem delu.	18
Slika 10:	Grafični prikaz izraženega počutja ob prvem glasbenem delu.	18
Slika 11:	Grafični prikaz uporabe barv pri drugem glasbenem delu.	19
Slika 12:	Grafični prikaz uporabe oblik pri drugem glasbenem delu.	19
Slika 13:	Grafični prikaz izraženega počutja ob drugem glasbenem delu.	20
Slika 14:	Grafični prikaz uporabe barv pri tretjem glasbenem delu.	21
Slika 15:	Grafični prikaz uporabe oblik pri tretjem glasbenem delu.....	21
Slika 16:	Grafični prikaz izraženega počutja ob tretjem glasbenem delu.	22

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo želeli raziskati, ali obstaja povezava med barvami in glasbo ter počutjem ob glasbi. Hkrati smo želeli ugotoviti, ali obstajajo razlike med učenci glede na njihovo starost (2. in 6. razred). Obstoj povezav smo ugotavljali z likovnim izražanjem učencev ob treh različnih glasbenih delih. Analizirali smo risbe 23 učencev in preverjali uporabo barv in oblik pri likovnem izražanju ter izraženo počutje ob glasbi. Izkazalo se je, da so se učenci ob prvem, klasičnem glasbenem delu skladatelja Ezia Bossa, počutili sproščeno in umirjeno ter žalostno najpogosteje pa so se izražali s svetlo in temno modro barvo ter zaokroženimi oblikami. Drugo glasbeno delo skupine Metallica so učenci povezovali z veseljem in divjim počutjem, najpogosteje pa so se izražali z rdečo barvo ter mešanimi oblikami. Tretje glasbeno delo skupine Madcon in Raya Daltona pa so učenci dojemali kot veselo, najpogosteje pa so se izražali z roza in odtenki modre barve ter zaokroženimi oblikami. Starostnih razlik v uporabi barv in oblik nismo mogli potrditi, saj zaradi manjšega vzorca te niso bile očitno izražene.

Rezultate naše raziskave smo potrdili z oblikovanjem dveh novih vizualnih podob vizije šole, pri čemer smo uporabili barve, ki so bile najpogosteje uporabljene pri likovnem izražanju ob glasbenih delih, ki so jih učenci dojemali kot vesele. Tudi tokrat so učenci izbrali podobo vizije, ki je vsebovala najpogosteje uporabljene barve pri tretjem glasbenem delu, ki so ga učenci dojemali kot veselo.

Pridobljene ugotovitve nakazujejo na obstoj povezave med barvami in glasbo ter počutjem, vsekakor pa predlagamo nadaljnje raziskave na večjih vzorcih, z večjimi starostnimi razlikami. Hkrati menimo, da bi bilo zanimivo raziskati, kako se razlike kažejo glede na spol.

Ključne besede: barve, glasba, počutje, oblike, vizija

ABSTRACT

In this research, we wanted to investigate whether there is a link between colours and music and how music makes you feel. We also wanted to find out whether there are differences between pupils according to their age (2nd and 6th grade). We investigated whether there are any links by looking at pupils' visual expressions to three different pieces of music. We analysed the drawings of 23 pupils and checked the use of colours and shapes in the artistic expression, depending on expressed feelings about the music. It turned out that the first piece, a classical piece by composer Ezio Bosso, made the pupils feel relaxed, calm, and sad. They often expressed themselves using light and dark shades of blue and drawing rounded shapes. The second piece of music, by Metallica, was associated with joy and feeling wild. The pupils most often expressed themselves with the red colour and mixed shapes. The third piece of music by Madcon and Ray Dalton was perceived by pupils as cheerful. They most often expressed themselves with pink and shades of blue and rounded shapes. We could not confirm age differences in the use of colours and shapes as these were not evident due to the small number of participants.

Additionally, we validated the results of our research by creating two new visual images of the school's vision, using the colours that were most frequently used in the visual expression of the musical pieces that the pupils perceived as joyful. Again, the pupils chose the vision image that contained the colours, that were most frequently used for the third musical piece, that the pupils perceived as joyful.

The findings suggest that there is a link between colours, music, and emotions, but we suggest further research on larger groups of participants with greater age differences. Also, we think it would be interesting to investigate how differences manifest themselves according to gender.

Keywords: colours, music, feelings, shapes, visual images.

1 UVOD

V našem raziskovalnem delu se bomo osredotočili na področje psihologije. Pritegnila so nas spoznanja avtorjev Cherry (2022), ki trdi, da lahko barve vplivajo na počutje in vedenje, in Cliften (2015), ki navaja, da tako barve kot glasba na nas vplivajo zaradi čustev. Odločili smo se, da bomo vsa tri omenjena področja združili in ugotavljali, ali obstaja povezava med glasbo in uporabo barv ter različnih oblik pri likovnem izražanju, glede na naše počutje.

Pri pregledu obstoječe literature, ki jo povzemamo v teoretičnem delu naloge, smo naleteli na podobno raziskavo avtorjev Palmer in Schloss (2015), ki sta na vzorcu svojih udeležencev (mladih odraslih) ugotovila, da se živahna glasbena dela povezujejo s svetlimi in živahnimi barvami rumene, počasnejša glasbena dela z barvami sive in modre, rock glasbena dela z barvami rdeče in črne ter umirjena, tišja glasbena dela s sivimi barvami. Ker nismo zasledili podobnih raziskav na slovenskem vzorcu ali vzorcu otrok, smo želeli ugotoviti, kakšen pomen barvam pripisujejo učenci Osnovne šole Gustava Šiliha Laporje. Našo raziskavo želimo še dodatno poglobiti in ugotoviti, ali se kažejo razlike v povezavah med glasbo in likovnim izražanjem glede na starost otrok (2. in 6. razred). Cliften (2015) namreč ugotavlja, da se doživljanje barv in glasbe v različnih življenjskih obdobjih spreminja.

Z dobljenimi rezultati želimo ugotoviti, katere barve in oblike se pri naših učencih povezujejo s pozitivnimi čustvi. Te ugotovitve bomo pridobili z likovnim izražanjem naših učencev ob poslušanju treh različnih glasbenih del. Risbe bomo analizirali v raziskovalnem delu naše naloge in iskali razlike glede na starost učencev. Osredotočili se bomo na uporabo barv in oblik, te pa bomo primerjali glede na izraženo počutje, ki ga je v učencih vzbujala posamezna glasba.

Predvidevamo, da se bodo pozitivna čustva povezovala s svetlimi barvami (roza, rumena) in z mešanimi oblikami, medtem ko se bodo čustva žalosti povezovala z modro in vijolično barvo ter zaokroženimi oblikami, čustva jeze pa z rdečo in s črno barvo ter z ostrimi oblikami.

Na koncu bomo naše ugotovitve skušali potrditi še z oblikovanjem nove vizualne podobe vizije šole. V bodoče pa lahko naša spoznanja upoštevamo pri oblikovanju vabil na šolske dogodke in objav za našo šolsko spletno stran. Hkrati pa želimo ugotoviti, ob poslušanju kakšne glasbe naši učenci doživljajo prijetna čustva. Spoznanja lahko uporabimo pri izboljševanju šolske klime tako, da glasbo, ki v nas vzbuja pozitivna občutja, večkrat predvajamo med odmori ali pri pouku (npr. med ustvarjanjem pri likovni umetnosti).

2 TEORETIČNI DEL

*»Življenje je veličastno veliko platno in pobarvati bi ga morali z vsemi barvami, ki jih premoremo.«
(Danny Kaye)*

2.1 Čustva kot pobegli vlak

Čustva so zelo pomemben del našega psihološkega ustroja. Tega se je zavedal tudi Paul Ekman, ki je opredelil šest osnovnih čustev, in sicer **jezo, gnus, strah, veselje, žalost** in **presenečenje**, ter jih enačil s pobeglim vlakom, ker jih je težko nadzorovati. Lahko pa se različna čustva naučimo prepoznati in spremenimo tisto, kar jih sproži.

Pri čustvovanju gre pravzaprav za nezavedni proces, zato moramo ločiti:

- **Čustva** – motivirajoče sile, ki nas pripravijo na dejanja. To so spontani biološki procesi, nad katerimi nimamo nadzora. Zaradi spontanosti telesnih izrazov (npr. smeh) jih drugi lahko razumejo.
- **Občutki** – interpretacija čustev, ki jih doživljamo. Teh se zavestno zavedamo in na podlagi njih sprejemamo odločitve. Imamo jih pod nadzorom, zato jih drugi iz našega vedenja ne morejo razbrati (Collin, Voula in Benson, 2020).

2.1.1 Kaj počnejo čustva?

Čustva so funkcionalna (npr. strah), kar pomeni, da sprožajo določeno vedenje. Lahko pa so tudi nefunkcionalna (pri oblikah fobij). Čustva so lahko tudi kratkoročna ali dolgoročna. Kratkoročen je na primer izbruh jeze, ko je koristen za sproščanje napetosti v telesu. Vendar pa lahko ta tudi škoduje, kadar se pojavlja dolgoročno, saj se odnos, ki ga imamo z drugimi okoli sebe, lahko poslabša (Kolar, 2012).

Čustva imajo torej različne funkcije:

- pozitivna čustva nas približajo k nekaterim dogodkom,
- negativna čustva nas oddaljujejo k dogajanju,
- čustva vplivajo tudi na odnose in komuniciranje z drugo osebo, zato lahko opazimo na drugi osebi podobno čustvo (prenašanje čustev),
- čustva so lahko prijetna ali neprijetna, nevtralna pa ne morajo biti (če nam je ob predmetu prijetno vzbuja prijetno čustvo, če nam je neprijetno vzbuja neprijetno čustvo),
- čustva imajo funkcije usmerjanja, spodbujanja in varovanja zato nas pri nekaterih pojavih opozarjajo, da se moramo približati ali pa izogibati (Kolar, 2012).

2.2 Svet barv

Svet brez barv bi bil videti mrtev. Z barvami se srečujemo vsak dan in jih skoraj ne opazimo, pogosto jih jemljemo kot samoumevne. Zato bomo v tem poglavju na kratko opredelili, kako ločujemo barve in kakšen pomen lahko imajo za nas.

2.2.1 Barvni krog

Barve lahko prikazujemo v barvnem krogu. Ta je sestavljen iz dvanajstih kromatičnih barv, ki se delijo na:

- osnovne barve (rumena, rdeča, modra) – teh barv ne mešamo,
- sekundarne barve (vijolična, zelena in oranžna) – te barve nastanejo, če zmešamo dve osnovni barvi,
- terciarne barve – dobimo jih z mešanjem dveh sekundarnih barv.

Slika 1: Barvni krog. (Color Wheels, b.d.)

Barve, ki so v barvnem krogu nasproti ležeče, imenujemo komplementarne oziroma nasprotnne barve (Kolar, 2012). Zelena barva je komplementarna rdeči. Oranžna je komplementarna modri. Rumena je komplementarna vijolični. Komplementarni barvi sta najbolj intenzivni ena ob drugi, če pa barvi zmešamo pa nastane siva barva (Chiazzari, 2002).

2.2.2 Barvni odtenki

Barve lahko svetlimo ali temnimo, to pomeni, da zmanjšujemo njihovo pestrost (živost, čistost) z dodajanjem bele, črne ali sive barve. Ločujemo torej svetle in temne barve. Najsvetlejša je rumena, sledijo ji oranžna, rdeča, zelena, modra in vijoličasta. Rdeča in zelena leži na meji med svetlimi in temnimi barvami. Če prištejemo še črno in belo barvo, lahko trdimo, da je bela najsvetlejša, črna pa najtemnejša (Kolar, 2012).

2.2.3 Barve in njihove geometrijske oblike

Itten (1999) v Kolar (2012) pravi, da ima vsaka osnovna barva (rumena, modra in rdeča) izrazne lastnosti, ki jih lahko določimo tudi trem osnovnim geometrijskim oblikam (kvadrat, krog in trikotnik).

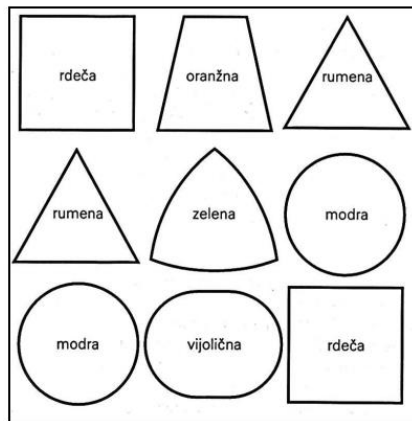
Kvadrat je simbol za snov, težo in trdo omejenost. Pri risanju njegovih ravnih stranic in pravih kotov, lahko občutimo močno napetost. Kvadratu zato ustreza rdeča barva, ki je barva materije. Njena teža in neprozornost se sklada s statično in težko obliko kvadrata. Sem lahko umestimo tudi druge like, za katere so značilne vodoravne in navpične črte (križ, pravokotnik).

Trikotnik je simbol mišljenja, njegovemu značaju pa ustreza svetlo rumena barva. Njegovi ostri koti učinkujejo agresivno in bojevito. Sem lahko uvrščamo tudi romb, trapez in iz njih izpeljane oblike.

Krog vzbuja občutek sproščenega in ustaljenega gibanja, kar je popolno nasprotje kvadrata. Je simbol močnega, živahnega gibanja. Sklada se z modro barvo. Tudi h krogu lahko prištevamo še druge okrogle oblike, kot so elipsa, parabola, oblika jajca in valj ter nekatere druge.

Skladne oblike lahko določimo tudi sekundarnim barvam. Oranžni tako ustreza trapez, vijolični elipsa in zeleni sferični trikotnik.

Slika 2: Barve in njihove skladne oblike. (Itten, 1999 iz Kolar, 2012)

2.2.4 Barve lahko povedo več kot besede

Barve so lahko močno komunikacijsko orodje in lahko vplivajo na naše razpoloženje. V tem poglavju se bomo na kratko osredotočili na psihologijo barv in spoznali, kako lahko barve vplivajo na naš um in telo.

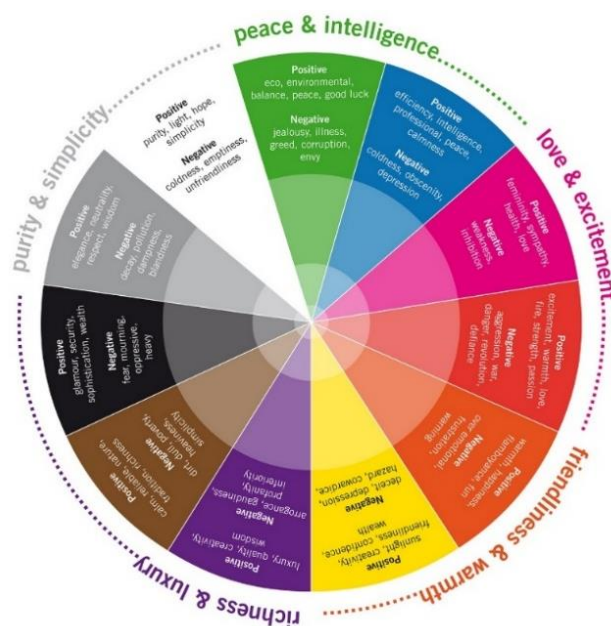
2.2.4.1 Barve in naš um

Kaj je psihologija barv? Na kratko, gre za preučevanje vpliva barv na počutje in vedenje. Psihologija barv raziskuje katere čustvene reakcije povzročajo barve in kako se te reakcije razlikujejo glede na različne dejavnike, kot so starost in kulturno ozadje (Cherry, 2022).

Kljub temu, da lahko barve vsak posameznik dojema nekoliko drugače, imajo nekatere univerzalni pomen.

Barve rdečega barvnega spektra so znane kot tople barve in vključujejo rdečo, oranžno in rumeno barvo. Tople barve lahko vzbujajo občutek toplote in udobja kot tudi občutek jeze in sovraštva.

Barve modrega barvnega spektra pa so znane kot hladne barve in vključujejo modro, vijolično in zeleno barvo. Hladne barve so pogosto opisane kot pomirjujoče, vendar pa jih lahko povezujemo tudi z občutki žalosti in brezbričnosti (Cherry, 2022).

Slika 3: Simbolični pomen barv. (Cliften, 2015)

Cherry (2022) navaja, da so nekatere barve pogosto povezane s spodnjimi simbolnimi pomeni:

- Rdeča: ljubezen, strast, razburjenje;
- Roza: mehkoba, zadržanost, pristnost (neposrednost);
- Vijolična: skrivnostnost, plemenitost, očarljivost (glamurnost);
- Modra: modrost, upanje, razum, mir;
- Zelena: narava, rast, svežina;
- Rumena: upanje, veselje, nevarnost;
- Oranžna: toplina, prijaznost, veselje;
- Bela: resnica, brezbržnost;
- Črna: plemenitost, skrivnostnost, hlad.

Podobno pa učinek barv na naše psihološko počutje opisuje Chiazzari (2002) v svoji knjigi:

- Rdeča: močna, premaguje malodušje/negativne misli, če je rdeče preveč smo razdražljivi, nepotrpežljivi, občutimo nelagodje.
- Rožnata: čustveno pomirja, navdaja ugodja, vliva občutek ljubezni, varnosti, preganja potrtost, osamljenost, ranljivost.
- Oranžna: vesela, odpravlja samopomilovanje/pomanjkanje samospoštovanja, vrača vero, premaguje potrtost.
- Rumena: vedra, spodbudna, živahna, krepi bistroumnost, izboljšuje spomin, ostri um, izostruje presojo.
- Medlo rumena: barva strahu.
- Zelena: povezana z naravo, zmanjšuje napetost, uravnoveša čustva.
- Temno zelena: pomaga pri čustveni negotovosti.
- Turkizna: hladi, poživlja, umirja, preganja utrujenost, občutek neuspešnosti.
- Modra: umirjena, pomirjajoča, pomeni noč, preganja slabost, krepi jasnost misli, preveč temno modra deluje depresivno.
- Indigo: duševna, spodbuja domišljijo, pomirja.
- Vijolična in purpurna: spodbujata ustvarjalnost, prinašata navdih, čutnost, duhovnost, sočutje.
- Ciklamna: navda s pogumom, poduhovljena, slaba je, ker nas navdaja da bi se umaknili izzivom sveta.
- Bela: varnost, mir, zavetje, preveč bele deluje hladno, osamlja.
- Črna: tolaži, varuje, pasivna, neraziskana, skrivnostna.
- Siva: ščiti pred zunanjimi vplivi, barva izmikanja, izogibanja obveznosti, vodi v osamljenost.
- Srebrna: navezuje se na žensko načelo, prinaša sladkost, čisti misli.
- Zlata: poživlja dušo, navdaja z energijo, preganja strah, negotovost, nezanimanje, blede zlata ostri misli.
- Rjava: barva matere Zemlje, odganja negotovost, zatira čustva, pomeni bežanje pred svetom.

Zanimivo je, da velikokrat uporabimo tudi fraze, v katerih so barve pa se tega sploh ne zavedamo (npr. »modro se držati«, »biti rdeč kot kuhan rak«, »biti zelen od strahu«, »pozeleneti od zavisti«) (Chiazzari, 2002).

2.2.4.2 Barve in naše telo

Nekatere raziskave kažejo, da lahko barve povezujemo celo s fiziološkimi spremembami v našem telesu (povišanje krvnega tlaka, delovanje metabolizma in vidljivost).

- Rdeča: spodbudna za srce in krvni obtok, utrjuje telo.
- Oranžna: spodbuja spolne organe, krepi vranico, pljuča, trebušno slinavko, pod vplivom nje izločamo telesno tekočino.
- Rumena: naredi nas budne, trezne, odločne, ustvarja energijo v mišicah.
- Zelena: vpliva na srce (dobro), sprošča, omogoča globlje dihanje.
- Modra: povezana z grlom, pomirja, znižuje krvni tlak, preprečuje vnetje.

- Temno modra: uravnava spanje, blagodejno deluje na okostje, umirja bolečine.
- Turkizna: dobro vpliva na priželjc, žlezo, deluje krepčilno.
- Indigo: zdravniki z lučjo (indigo barve) izzovejo anestezijo.
- Vijolična: očiščuje, deluje razkužilno, blaži izpuščaje ali opekline, zmanjšuje občutek lakote. (Chiazzari, 2002).

Na vsako barvo se oko odzove drugače. Ko oko vidi barvo, gledalec občuti pomiritev, oko se ohladi, mi pa občutimo razdraženje. Kako močno pa jo bo oko občutilo pa je odvisno od barve. Svetlejše/toplejše barve bo občutilo močneje in prej (rumeno, oranžno, rdečo) kot temnejšo/hladnejšo. Različne barve lahko torej povzročijo različna čustva (Kolar, 2012).

2.3 Izbira barv pri likovnem izražanju

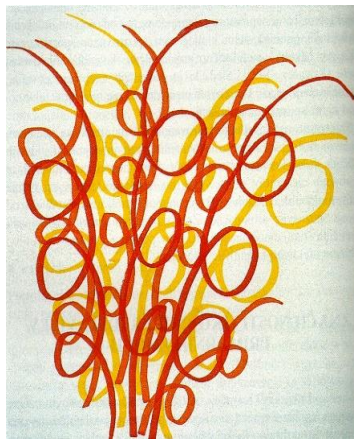
Raziskave kažejo, da tako mladi odrasli (študentje) kot tudi predšolski otroci povezujejo barve z določenimi čustvi. Kromatične barve - svetlejše in bolj žive barve – povezujejo z veseljem, medtem ko žalost in strah povezujejo z akromatičnimi barvami, kot so črna, siva in temno rdeča (Miles, Goodmon, Del Monte in Saunders, 2021).

Podobno navaja tudi avtorica Kovačev (1997) v svoji knjigi Govorica barv, ki opisuje značilnosti likovnih predstavitev glede na primarne emocije.

2.3.1 Veselje

Uporaba barv in črt pri upodabljanju veselja:

- **Barve** – pri upodabljanju veselja najpogosteje uporabljamo rdečo, oranžno in rumeno (tople barve). Te barve so ekspanzivne in osvajalske, najpogosteje jih povezujemo s pozitivnimi čustvi.
- **Črte** – najpogosteje se pojavlja valovita in krožna črta (ukrivljene črte) in te črte so največkrat debelejšje (Kovačev, 1997).

Slika 4: Tipična abstraktna risba veselja. (Kovačev, 1997)

2.3.2 Žalost

Uporaba barv in črt pri upodabljanju žalosti:

- **Barve** – pri upodabljanju žalosti je najpogostejša črna barva (negativna barva), na drugem mestu je modra, na tretjem pa rjava. Modro, kljub njenemu pozitivnemu pomenu, pogosto povezujemo z otožnostjo, žalostjo, depresivnostjo, zavrnitvijo, odtujitvijo in nezaupanjem. Rjava ima negativen pomen, zato jo pogosto povezujemo s propadom, z razkrojem in degradacijo. Vse ostale barve se pri upodabljanju žalosti pojavljajo v manj kot 50% primerov.

- **Črte** – najpogostejša je valovita in krožna črta. Valovita črta je po navadi simbol lepote (Kovačev, 1997).

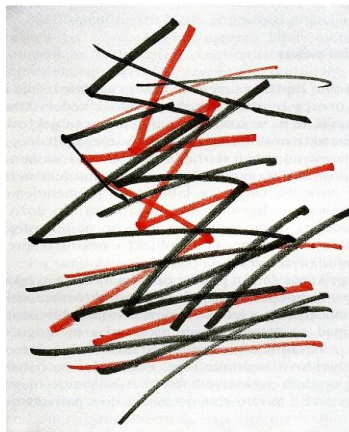

Slika 5: Tipična abstraktna risba žalosti. (Kovačev, 1997)

2.3.3 Jeza

Uporaba barv in črt pri upodabljanju jeze:

- **Barve** – najpogosteje se pri upodabljanju jeze pojavi rdeča in črna barva.
- **Črte** – največkrat je uporabljena cik-cak črta, ki je debela in pritisk pri risanju je močan. Na risbah drugih emocij cik-cak črte skoraj ni mogoče opaziti (Kovačev, 1997).

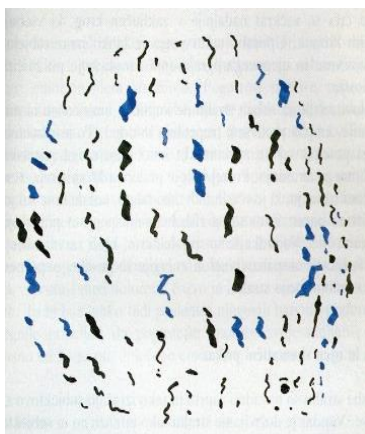

Slika 6: Tipična abstraktna risba jeze. (Kovačev, 1997)

2.3.4 Strah

Uporaba barv in črt pri upodabljanju strahu:

- **Barve** – na abstraktnih risbah strahu se najpogosteje uporabljata črna in vijoličasta barva, najredkeje pa zelena. Za barve, ki prevladujejo na likovnih prikazih strahu ali jih na njih primanjkuje, bi težko rekli, da so karakteristične za dano emocijo. Te barve so namreč pogoste tudi na risbah drugih emocij (na primer uporaba črne za žalost in jezo).
- **Črte** – na risbah strahu se najpogosteje pojavljata krožna in valovita črta (Kovačev, 1997).

Slika 7: Tipična abstraktna risba strahu. (Kovačev, 1997)

Dodatne raziskave na tem področju kažejo podobno, in sicer da šolski otroci povezujejo veselje z rumeno, modro in v nekaterih primerih z roza barvo, medtem ko povezujejo strah in žalost s črno in z rdečo (Miles, Goodmon, Del Monte in Saunders, 2021).

Vendar pa Miles, Goodmon, Del Monte in Saunders (2021) ugotavljajo, da so pri otrocih mlajših od 5 let te barvno-čustvene povezave šibkejše, predvsem, ko gre za barvne odtenke. Razlike v likovnem izražanju glede na spol in starost nekoliko podrobneje opisujemo v naslednjih podpoglavjih.

2.3.5 Se razlikujemo v uporabi barv glede na spol?

Spol je povezan z uporabo zelene in oranžne barve. Ti barvi veljata bolj za ženske barvi in se večkrat pojavljata na risbah deklet. Dekleta uporabljajo zeleno barvo, saj ima ta barva močno povezavo z naravo in je najpogostejša asociacija na besedo lepota. Simbolizira tudi rodovitnost, spokojnost, milino in mir. Oranžna je barva seksualne privlačnosti. Ženske jo uporabljajo zaradi stimulativnih učinkov. Moški je po navadi ne uporabljajo, ampak jim je ljubša kot npr. feministična vijoličasta. Spol vpliva tudi na velikost risb različnih emocij. Ženske risbe so večje kot risbe moških. To lahko razumemo kot izraz večje pomembnosti, ki jo pripisujemo emocijam. Dekleta namenjajo barvam več pozornosti kot fantje in imajo bolj razvit občutek za detajle (Kovačev, 1997).

2.3.6 Se razlikujemo v uporabi barv glede na starost?

Napačne ali grde barve ne obstajajo. Doživljanje le-teh pa se razlikuje glede na starost. Nekatere barve bodo v nas verjetneje vzbudile pozitivni odziv v določenih starostnih obdobjih.

- Dojenčki – imajo najraje visoko kontrastne barve;
- Šolski otroci – imajo najraje svetle primarne in sekundarne barve;
- Najstniki – so odprti za eksperimentiranje s kompleksnimi barvami;
- Mladi odrasli – podobno kot najstniki. Definirajo svoje barve izbire okrog 25. leta;
- Odrasli – so manj odprti za eksperimentiranje z barvami. Raje imajo bolj umirjene barve;
- Zreli odrasli – imajo najraje pomirjajoče barve modre, zelene, roza in vijolične. Raje imajo barve mešane z belo ali črno («muted colors») (Cliffen, 2015).

Zanimivo pa je, da Kovačev (1997) v svoji knjigi navaja ravno nasprotno glede uporabe modre barve. Trdi namreč, da več let kot imamo, vedno manj modre barve uporabljamo. Saj otroci v procesu odraščanja začnejo modro barvo nadomeščati z rumeno. Modra barva je izrazito neemocionalna, ker je njen pomen vezan na nebesne sfere, razumskost in poduhovljenost (Kovačev, 1997).

Podobno velja tudi pri doživljanju glasbe v različnih življenjskih obdobjih. Najstniki imajo raje živahno in razburljivo glasbo kot odrasli. Odrasli večkrat izrazijo mnenje, da današnja glasba ni tako kvalitetna kot tista včasih. V resnici ne gre za to, da bi se kvaliteta glasbe tako spremenila, temveč zato, da se tudi okus za glasbo s starostjo spreminja (Cliffen, 2015).

2.4 Barve lahko zaigrajo

Barve in glasba so si podobne na različne načine, v osnovi pa zato, ker na nas oboje vpliva v čustvenem smislu.

Ali lahko vidiš barvo, ko slišiš določen zvok? Nekateri, redki posamezniki namreč to zmorejo. To stanje imenujemo sinestezija. Gre za nevrološki pojav, pri katerem ena čutna izkušnja spodbudi drugo čutno izkušnjo. Sinestezija ima veliko oblik, najpogostejša pa je kromestezija – sposobnost videti zvok kot barvo. Ne glede na sposobnost sinestezije pa je bilo že raziskano, da ljudje povežemo nizke glasbene tone s temnimi barvami (negativno), medtem ko povežemo visoke tone s svetlimi barvami (pozitivno) (Cliffen, 2015).

2.4.1 Ima vsako glasbeno delo svojo barvo?

Avtorja Palmer in Schloss (2015) sta raziskovala povezanost asociacij med glasbo in barvami. Ugotovila sta, da igrajo čustva pomembno vlogo pri interpretaciji doživljanja barv in glasbe. V svoji raziskavi sta udeležencem (študentom na fakulteti) predstavila štiri glasbena dela, ki so jih povezovali z različnimi barvnimi paletami, glede na njihovo doživljanje glasbenih del.

Klasično in živahno delo znanega skladatelja Johanna Sebastiana Bacha, Brandenburški koncert št. 2 – Allegro assai, so udeleženci najpogosteje povezovali s svetlimi, živahnimi in dominantnimi barvami rumene. Bachovo počasnejše klasično delo, Brandenburški koncert št. 2 – Andante, so udeleženci povezovali s temnimi barvami sive in modre. Rock glasbeno delo skupine BBM z naslovom »City of Gold«, so udeleženci povezovali z barvami rdeče, črne in drugimi temnimi barvami. Medtem ko so umirjeno in tišje glasbeno delo izvajalca Hagooda Hardyja z naslovom »If I had Nothing but a Dream« povezovali z barvami, mešanimi z belo ali s črno, sivimi barvami in z različnimi odtenki modre.

2.4.2 Zakaj se glasba in barve lahko povezujeta?

Omenili smo že, da glasbo in barve povezujejo čustva. Z omenjenim se strinjata tudi Palmer in Schloss (2015), ki trdita, da vsaka glasba lahko v nas vzbudi različna čustva. Prvo klasično glasbeno delo je vzbujalo občutke sreče in moči, medtem ko je drugo glasbeno delo zvenelo žalostno in šibko. Rock glasbeno delo je zvenelo jezno in močno, medtem ko je zadnje glasbeno delo zvenelo žalostno in umirjeno. Spoznali smo že, da tudi barve v nas vzbujajo podobne asociacije. Avtorja pa sta njuno teorijo preverila še s tem, da sta svoje udeležence prosila, da glasbena dela ocenijo na lestvici 5 emocij – od vesele do žalostne, od jezne do umirjenje, od živahne do turobne, aktivne do pasivne, močne do šibke. Ugotovila sta, da so se rezultati skorajda popolnoma ujemali z njunimi zgornjimi ugotovitvami. Glasbo, ki je zvenela veselo, so povezovali z »veselimi« barvami (svetla, živahna, rumena), glasbo, ki zveni žalostno povezovali z »žalostnimi« barvami (temna, siva, modra), medtem ko so glasbo, ki je zvenela najbolj jezno, povezovali z »jeznimi« barvami (temne, žive, rdeče barve).

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 Opredelitev raziskovalnega problema

Z raziskovalno nalogo želimo ugotoviti, kako se učenci likovno izražajo z barvami in oblikami glede na počutje, ki jih v njih vzbuja predvajana glasba ter kakšne razlike se kažejo glede na starost (2. in 6. razred).

3.1.1 Raziskovalna vprašanja

Na podlagi zapisanih teoretičnih spoznanj in dosedanjih ugotovitev raziskav nas je zanimalo:

R1: Ali obstajajo razlike v uporabi barv in oblik pri likovnem izražanju glede na **počutje ob glasbi**?

R2: Ali obstajajo razlike v uporabi barv in oblik pri likovnem izražanju ob glasbi **glede na starost**?

3.1.2 Hipoteze

H1: Učenci bodo **prvo glasbeno delo** dojemali kot **žalostno** in pri likovnem izražanju najpogosteje uporabljali **vijolično** in **modro** barvo ter **zaokrožene oblike**.

H2: Učenci bodo **drugo glasbeno delo** dojemali kot jezno in pri likovnem izražanju najpogosteje uporabljali **rdečo** in **črno** ter **ostre oblike**.

H3: Učenci bodo **tretje glasbeno delo** dojemali kot **veselo** in pri likovnem izražanju najpogosteje uporabljali **roza** in **rumeno** ter **mešane** oblike.

H4: **Mlajši učenci** bodo pri svojem likovnem izražanju ob glasbi (ne glede na počutje) uporabljali **več primarnih barv** (rumena, modra, rdeča) in **mešane oblike**, medtem ko bodo starejši učenci pri svojem likovnem izražanju uporabljali **več sekundarnih in kompleksnih barv** (vijolična, roza, zelena) ter **zaokrožene oblike**.

3.1.3 Raziskovalna metoda

Pri raziskovalni nalogi smo uporabili analitično metodo, in sicer smo želeli preučiti, katere barve in oblike bodo učenci uporabljali pri likovnem izražanju na svojih risbah glede na počutje ob glasbi. V raziskavo smo vključili učence Osnovne šole Gustava Šiliha Laporje iz drugega in šestega razreda, saj smo želeli preveriti, ali se bodo kazale tudi razlike v starosti.

3.1.3.1 Raziskovalni vzorec

V naši raziskavi je torej sodelovalo skupaj 23 učencev Osnovne šole Gustava Šiliha Laporje. Od tega 10 učencev (5 fantov in 5 deklic) obiskuje drugi razred in 13 učencev (4 fantje in 9 deklic) šesti razred.

3.1.3.2 Raziskovalni pripomočki

Pri raziskavi smo uporabo barv in oblik preverili z risbami, ki so nastale ob likovnem izražanju učencev ob treh glasbenih delih:

- prva predvajana glasba: Ezio Bosso, Season 1 to 4 and Other Little Stories Before the Sea, predvideno počutje: pomirjeno, melanholično, žalostno, skrivnostno;
- druga predvajana glasba: Metallica, Master Of Puppets, predvideno počutje: jeza, razdraženost, bes;
- tretja predvajana glasba: Madcon in Ray Dalton, Don't worry, predvideno počutje: veselje, živahno, energično.

3.1.4 Postopek zbiranja podatkov

Učencem drugega in šestega razreda smo razdelili A4 liste, ki so bili prepognjeni na tri enake dele. Vsi učenci so imeli na mizah na voljo flomastre različnih barv. Nato smo vsem učencem dali enaka navodila, in sicer da liste obrnejo ležeče in prepognjene dele oštevilčijo od ena do tri. Povedali smo, da bodo po določenem zaporedju poslušali tri različna glasbena dela in se ob njih izražali z največ tremi različnimi barvami in vzorci, za katere menijo, da se najbolje ujemajo z njihovim počutjem ob glasbi. Po predvajanju posameznih glasbenih del in likovnem izražanju učencev smo jim postavili odprto vprašanje, kakšno počutje je v njih vzbudila predvajana glasba. Učence šestega razreda smo prosili, da obrnejo list in zapišejo, kako so se ob glasbenem delu počutili, z učenci drugega razreda pa smo zaradi pridobitve bolj poglobljenih odgovorov uporabili metodo intervjuja. Postavili smo jim enako vprašanje in dobesedne odgovore učencev zapisali. Učence smo prosili še, da na svoj list zapišejo razred in spol, mi pa smo nato risbe oštevilčili in jih analizirali.

3.1.5 Postopek obdelave podatkov

Analizo risb smo opravili s pomočjo programa Microsoft Excel in tako ugotavljali pogostost pojavljanja barv in oblik pri risbah učencev ter jih primerjali glede na pogostost pojavljanja občutij, ki so jih učenci navajali za vsa tri glasbena dela. Odgovore učencev smo združevali v kategorije glede na njihovo pomensko podobnost.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

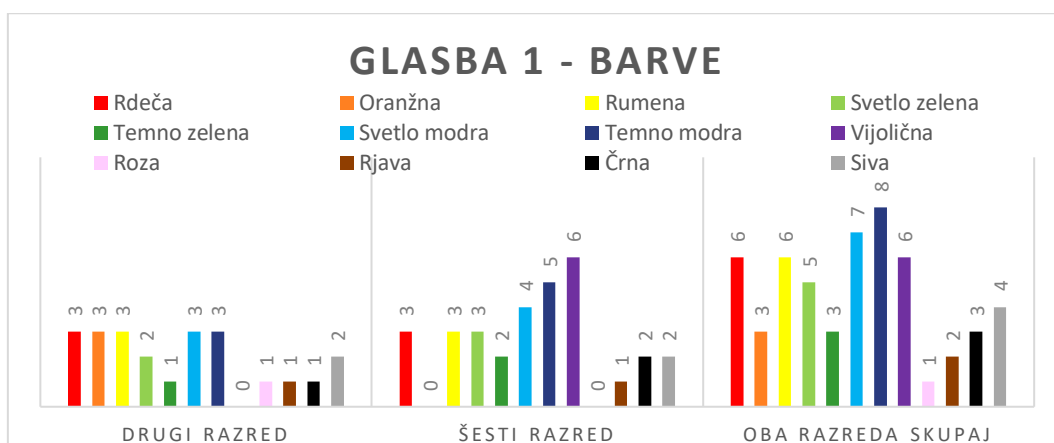
Poglavje bomo razdelili na tri dele, glede na likovno izražanje pri posameznem glasbenem delu. Pri vsakem glasbenem delu bomo analizirali rezultate glede na uporabo barv, oblik in počutje ob glasbi ter ugotavljali, kakšne razlike se kažejo glede na starost (razred) učencev.

Pri analizi smo torej pregledovali 23 likovnih del učencev, od tega 10 likovnih del učencev drugega razreda in 13 likovnih del učencev šestega razreda. Ker je vsak učenec lahko pri likovnem izražanju ob vsakem glasbenem delu uporabil najmanj eno in največ tri barve po svoji izbiri, smo se odločili, da bomo podatke predstavili v številu likovnih del glede na **celoto učencev**. Pri tem bomo pri splošni analizi upoštevali celoto vseh 23 učencev, pri ugotavljanju razlik glede na starost pa celoto učencev za posamezni razred.

4.1 Analiza rezultatov prvega glasbenega dela

Učenci so se likovno izražali ob poslušanju glasbenega dela izvajalca **Ezia Bossa**, z naslovom **Season 1 to 4 and Other Little Stories Before the Sea**. Glasbeno delo smo doživljali kot umirjeno, melanholično, žalostno, skrivnostno. V *prilogi A* se nahaja tabela z rezultati in odgovori učencev, v nadaljnjih poglavjih pa analiziramo likovna dela učencev glede na uporabo barv, oblik in izražena počutja ob glasbi.

4.1.1 Uporaba barv

Slika 8: Grafični prikaz uporabe barv pri prvem glasbenem delu.

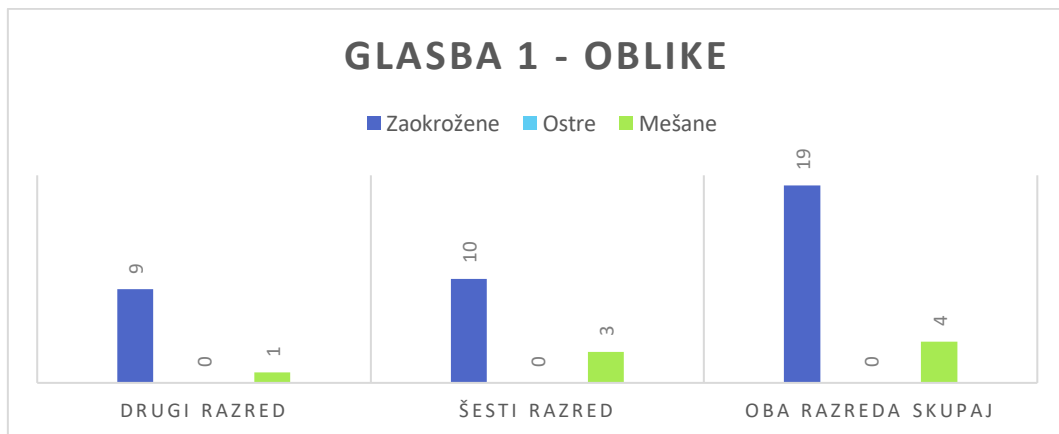
4.1.1.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 8* lahko razberemo, da so pri prvem glasbenem delu učenci najpogosteje uporabljali temno modro in svetlo modro barvo. Temno modra barva se je pojavila v kar 8 likovnih delih oz. risbah (35%) naših učencev, medtem ko se je svetlo modra barva pojavila v 7 likovnih delih (30%). Pogosto uporabljene barve so bile tudi rdeča, rumena in vijolična, ki so se pojavljale pri 6 likovnih delih učencev (26%).

4.1.1.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Razlike uporabe barv glede na starost pri prvem glasbenem delu kažejo, da so učenci 6. razreda najpogosteje uporabljali vijolično (6 risb, 46%) in svetlo (4 risbe, 31%) ter temno (5 risb, 38%) modro barvo, medtem ko učenci 2. razreda vijolične barve niso uporabljali, pogosteje pa se je pojavila še rdeča, oranžna in rumena barva (3 risbe, 30%).

4.1.2 Uporaba oblik

Slika 9: Grafični prikaz uporabe oblik pri prvem glasbenem delu.

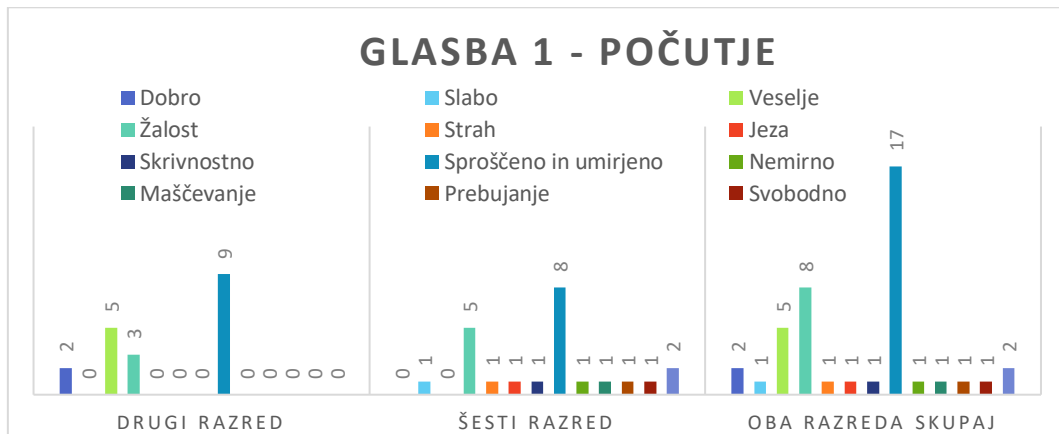
4.1.2.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 9* lahko razberemo da so naši učenci pri prvem glasbenem delu najpogosteje uporabljali zaokrožene oblike, in sicer v kar 19 likovnih delih (83%).

4.1.2.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Enaki rezultati se kažejo v obeh razredih. Zaokrožene oblike so bile najpogosteje uporabljene tako pri učencih 2. razreda (9 risb, 90%), kot tudi 6. razreda (10 risb, 77%).

4.1.3 Izraženo počutje

Slika 10: Grafični prikaz izraženega počutja ob prvem glasbenem delu.

4.1.3.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 10* lahko razberemo, da so se učenci ob predvajanju prve glasbe najpogosteje počutili sproščeno in umirjeno (17 učencev, 74%), 8 učencev (35%) pa je trdilo še, da prva skladba v njih vzbuja občutke žalosti.

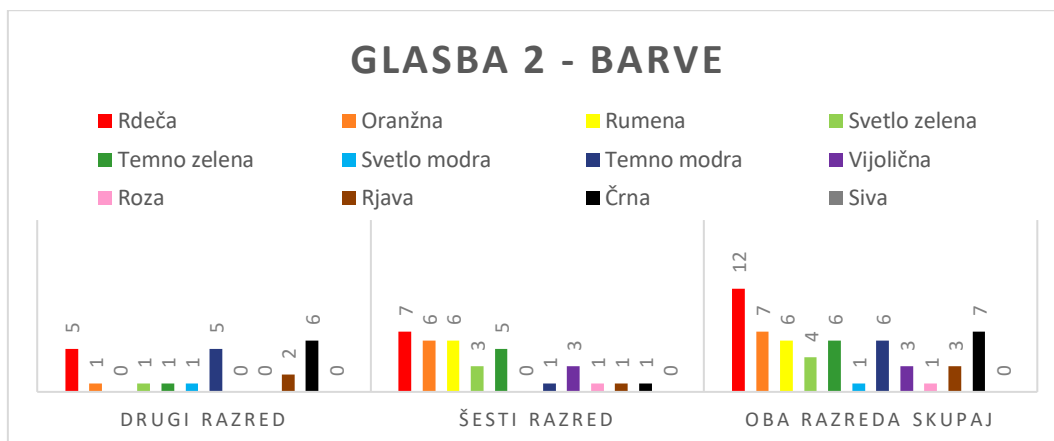
4.1.3.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Razberemo lahko še, da so se učenci 2. razreda ob glasbi najpogosteje počutili sproščeno in umirjeno (9 učencev, 90%), polovica učencev (5 učencev, 50%) pa je odgovarjalo tudi, da glasba v njih vzbuja občutke veselja. Tudi učenci 6. razreda so se ob glasbi najpogosteje počutili sproščeno in umirjeno (8 učencev, 62%), vendar pa je 5 učencev (38%) odgovorilo še, da prvo glasbeno delo v njih vzbuja občutke žalosti.

4.2 Analiza rezultatov drugega glasbenega dela

Učenci so se likovno izražali ob poslušanju glasbenega dela skupine **Metallica**, z naslovom **Master of puppets**. Glasbeno delo smo doživljali kot jezno, besno, razdražljivo. V *prilogi B* se nahaja tabela z rezultati in odgovori učencev, v nadaljnjih poglavjih pa analiziramo likovna dela učencev glede na uporabo barv, oblik in izraženega počutja.

4.2.1 Uporaba barv

Slika 11: Grafični prikaz uporabe barv pri drugem glasbenem delu.

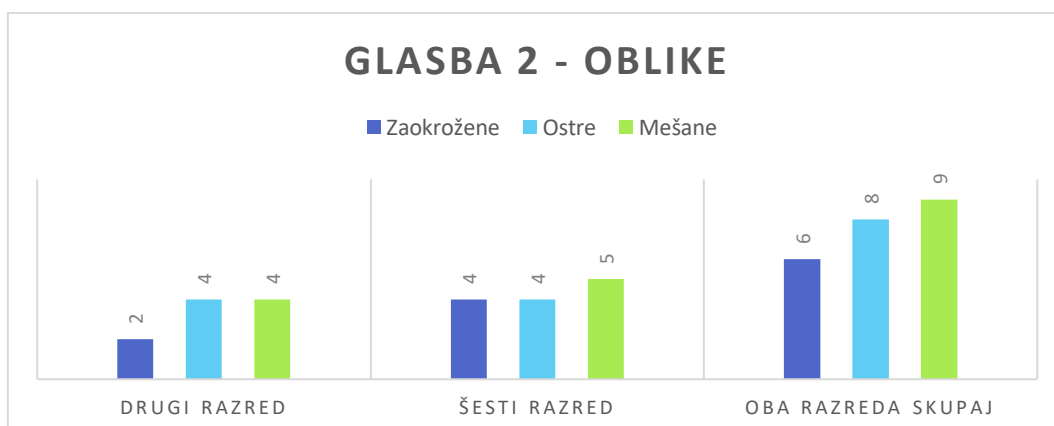
4.2.1.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 11* lahko razberemo, da so pri drugem glasbenem delu učenci največkrat uporabili rdečo, oranžno in črno barvo. Rdeča se je pojavila pri 12 risbah (52%) naših učencev. Oranžna in črna sta se pojavili na 7 (30%) likovnih delih naših učencev.

4.2.1.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Razlike uporabe barv glede na starost pri drugem glasbenem delu kažejo, da so učenci 2. razreda največkrat uporabili črno barvo (6 risb, 60%), pogosto pa so uporabljali še rdečo in temno modro (5 risb, 50%). Medtem ko so učenci 6. razreda najpogosteje uporabili rdečo (7 risb, 54%), oranžno in rumeno (5 risb, 36%).

4.2.2 Uporaba oblik

Slika 12: Grafični prikaz uporabe oblik pri drugem glasbenem delu.

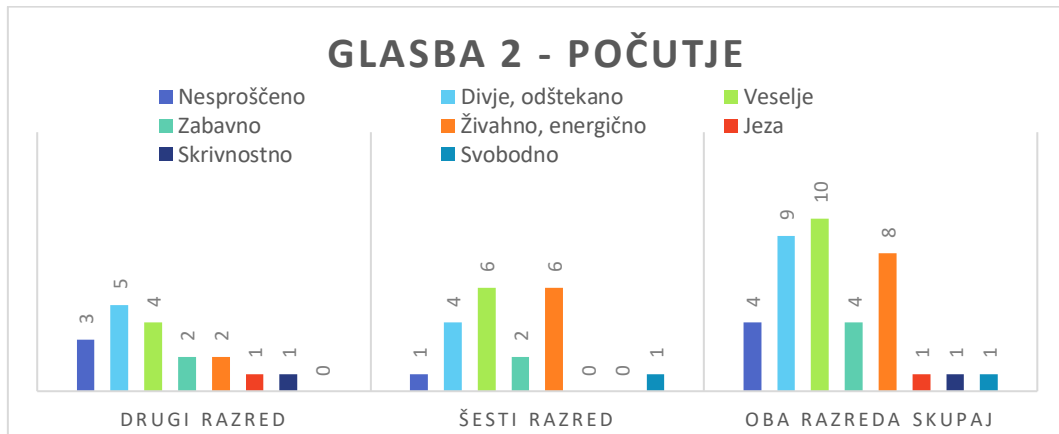
4.2.2.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 12* lahko razberemo, da so učenci na svojih risbah pri drugem glasbenem delu največkrat uporabljali mešane oblike (9 risb, 39%), kar 8 učencev pa je pri svojem likovnem izražanju uporabljalo ostre oblike (8 risb, 35%).

4.2.2.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Graf prav tako prikazuje, da so učenci, ki obiskujejo 2. razred, enako pogosto uporabili ostre in mešane oblike (4 risbe, 40%), medtem ko so učenci 6. razreda največkrat uporabili mešane oblike (5 risb, 38%).

4.2.3 Izraženo počutje

Slika 13: Grafični prikaz izraženga počutja ob drugem glasbenem delu.

4.2.3.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 13* lahko razberemo, da so se učenci ob poslušanju drugega glasbenega dela največkrat počutili veselo (10 učencev, 43%), pogosteje pa so se počutili tudi divje in »odštekano« (9 učencev, 39%) ter živahno in energično (8 učencev, 35%).

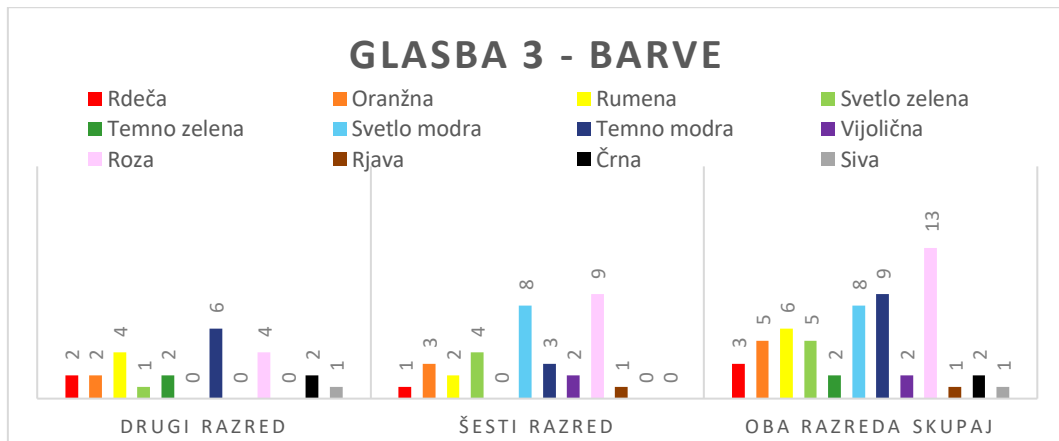
4.2.3.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Če primerjamo rezultate drugega in šestega razreda ugotovimo, da so se učenci v 2. razredu ob poslušanju glasbe najpogosteje počutili divje (5 učencev, 50%), medtem ko se je pri učencih 6. razreda pogosteje počutili veselo ali živahno in energično (6 učencev, 46%).

4.3 Analiza rezultatov tretjega glasbenega dela

Učenci so se likovno izražali ob poslušanju glasbenega dela izvajalcev **Madcon** in **Raya Daltona**, z naslovom **Don't worry**. Glasbeno delo smo doživljali kot veselo, živahno in energično. V *prilogi C* se nahaja tabela z rezultati in odgovori učencev, v nadaljnjih poglavjih pa analiziramo likovna dela učencev glede na uporabo barv, oblik in izraženega počutja.

4.3.1 Uporaba barv

Slika 14: Grafični prikaz uporabe barv pri tretjem glasbenem delu.

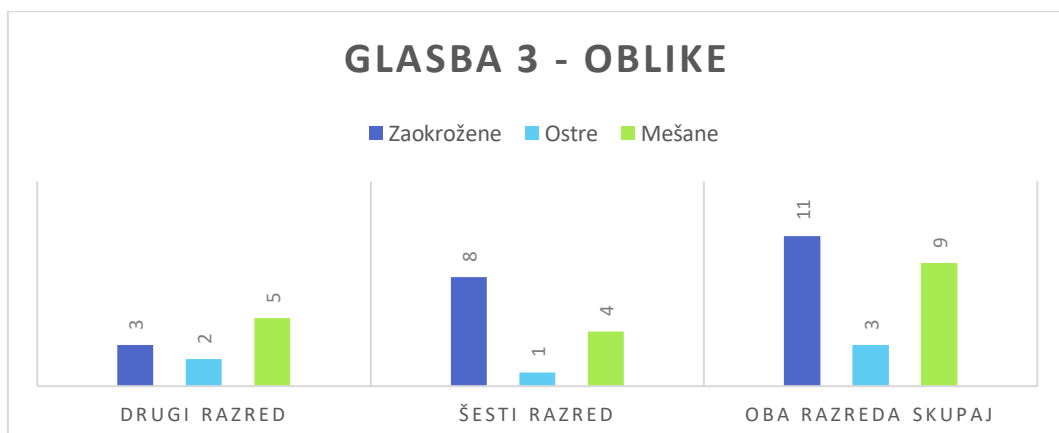
4.3.1.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 14* lahko razberemo, da so pri tretjem glasbenem delu naši učenci na svojih likovnih delih največkrat uporabili roza barvo (13 risb, 57%). Pogosteje pa sta bili uporabljeni še temno modra (9 risb, 39%) in svetlo modra (8 risb, 35%) barva.

4.3.1.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Iz grafa lahko razberemo še, da so učenci 2. razreda največkrat uporabili temno modro barvo (6 risb, 60%), pogosteje pa sta se pojavljali tudi rumena in roza (4 risbe, 40%). Medtem ko so se v 6. razredu najpogosteje likovno izražali z roza barvo (9 risb, 69%), pogosto uporabljena barva pa je bila tudi svetlo modra (8 risb, 62%).

4.3.2 Uporaba oblik

Slika 15: Grafični prikaz uporabe oblik pri tretjem glasbenem delu.

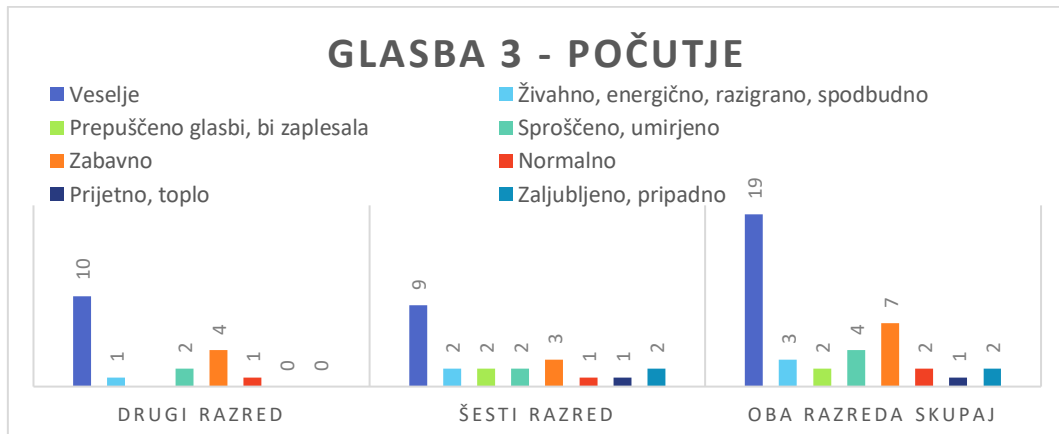
4.3.2.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Pri tretjem glasbenem delu so se na likovnih delih učencev najpogosteje pojavile zaokrožene oblike. Uporabilo jih je kar 11 učencev (48%).

4.3.2.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Iz grafa na *sliki 15* lahko razberemo, da so učenci 2. razreda največkrat uporabili mešane oblike (5 risb, 50%), medtem ko so učenci 6. razreda največkrat uporabili zaokrožene oblike (8 risb, 62%).

4.3.3 Izraženo počutje

Slika 16: Grafični prikaz izražene počutja ob tretjem glasbenem delu.

4.3.3.1 Analiza rezultatov glede na celoto učencev

Iz grafa na *sliki 16* lahko razberemo, da so se ob tretjem glasbenem delu učenci najpogosteje počutili veselo, saj je ta odgovor podalo kar 19 učencev (83%).

4.3.3.2 Analiza rezultatov glede na razlike v starosti

Učenci so bili v svojih odgovorih enotni tudi glede na starost. Tako učenci drugega (10 učencev, 100%) kot šestega (9 učencev 69%) razreda so se ob glasbi najpogosteje počutili veselo.

4.4 Razprava

V našem raziskovalnem delu smo želeli ugotoviti, ali obstaja povezava med uporabo barv in oblik pri likovnem izražanju glede na počutje ob glasbi ter obstoj razlik glede na starost. V skladu s tem smo si zastavili dve raziskovalni vprašanji in postavili hipoteze, ki jih podrobneje razlagamo v nadaljnjih odstavkih.

S prvim raziskovalnim vprašanjem smo želeli ugotoviti, ali obstajajo razlike v uporabi barv in oblik pri likovnem izražanju glede na počutje ob glasbi. Glede na spoznanja nekaterih avtorjev, ki jih navajamo v teoretičnem delu (Kovačev, 1997; Cherry, 2022) smo v **hipotezi 1** predvidevali, da bodo učenci prvo glasbeno delo dojemali kot žalostno ter najpogosteje uporabljali vijolično in odtenke modre barve ter zaokrožene oblike.

Rezultati naše raziskave se večinoma ujemajo s predhodnimi spoznanji in našo postavljeno hipotezo. Učenci so v največji meri uporabljali odtenke modre barve, pogosteje pa so uporabljali tudi odtenke vijolične, rdeče in rumene. Prav tako smo potrdili domnevo, da bodo učenci najpogosteje uporabljali zaokrožene oblike. Rezultati se skladajo s spoznanji Itten (1999) v Kolar (2012), ki trdi, da se krožne oblike povezujejo s sproščenimi občutki, hkrati pa se skladajo z izraznimi lastnostmi modre barve. Vendar pa naša predvidevanja tudi nekoliko odstopajo od rezultatov, saj so se ob poslušanju prvega glasbenega dela in izražanju ob njem učenci pogosteje počutili sproščene in umirjene kot žalostne. Kljub temu smo mnenja, da lahko **hipotezo 1 potrdimo**. Omenili smo že, da kljub univerzalnemu pomenu nekaterih barv, lahko vsak posameznik barve dojema nekoliko drugače. Temu pripisujemo tudi manjša odstopanja. Odtenki modre barve kot tudi vijolična barva spadajo v kategorijo hladnih barv, ki jih poleg občutkov žalosti in brezbržnosti dojemamo tudi kot pomirjujoče (Cherry, 2022), ravno to pa smo dokazali z rezultati naših učencev.

V **hipotezi 2** smo predvidevali, da bodo učenci drugo glasbeno delo dojemali kot jezno in največkrat uporabljali rdečo in črno barvo ter ostre oblike.

Naši rezultati se ujemajo s predhodno postavljeno hipotezo, saj so učenci najpogosteje uporabljali rdečo in črno barvo, hkrati pa sta bili pogosteje uporabljeni še oranžna in rumena, ki prav tako spadata v spekter toplih barv in lahko poleg občutka topline ter udobja vzbujata tudi občutek jeze in sovraštva (Cherry, 2022). Naša predvidevanja nekoliko odstopajo od dobljenih rezultatov z vidika uporabljenih oblik, saj so se naši učenci najpogosteje likovno izražali z mešanimi oblikami, torej so uporabljali zaokrožene in cik-cak črte v enaki meri. Glede na spoznanja Kovačev (1997) in Itten (1999) v Kolar (2012), ki trdijo, da rdeči barvi ustrezajo kvadratne oblike, učenci pa se na abstraktnih risbah jeze največkrat izražajo s cik-cak črtami, smo namreč predvidevali, da bodo učenci pogosteje uporabljali ostre oblike. Prav tako smo predvidevali, da se bodo naši učenci ob poslušanju drugega glasbenega dela počutili jezno, vendar so najpogosteje poročali, da je bilo njihovo počutje ob glasbi veselo, divje in živahno. Temu pripisujemo spoznanje Cliffer (2015), da lahko v različnih življenjskih obdobjih glasbo doživljamo drugače, z drugimi besedami, da se tudi okus za glasbo s starostjo spreminja. **Hipotezo 2** lahko torej zgolj **delno potrdimo**. Učenci so uporabljali predvidene barve, vendar so uporabljali mešane oblike, ob glasbi pa so se počutili veselo, živahno in divje.

V **hipotezi 3** smo predvidevali, da bodo učenci tretje glasbeno delo dojemali kot veselo, pri tem pa uporabljali roza in rumeno barvo ter mešane oblike.

Naši rezultati se delno ujemajo s hipotezo. Naši učenci so pogosto uporabljali roza barvo, vendar pa so se pogosteje kot z rumeno izražali še s temno in svetlo modro barvo. Prav tako smo glede na spoznanja Itten (1999) v Kolar (2012), ki trdi, da se rumena barva povezuje z ostrimi koti ter glede na spoznanja Kovačev (1997), ki ugotavlja, da se v abstraktnih risbah veselja najpogosteje pojavljajo valovite in krožne črte predvidevali, da bodo učenci pri likovnem izražanju uporabljali mešane oblike. Rezultati učencev kažejo, da so se naši učenci, kljub temu, da so mešane oblike bile pogoste, vseeno nekoliko pogosteje izražali z zaokroženimi oblikami. Glede na to, da je bila rumena barva pri naših učencih uporabljena manj pogosto, nas ne preseneča, da tudi ostre oblike niso izstopale. Hkrati pa lahko z

odgovori naših učencev potrdimo, da so se ti ob tretjem glasbenem delu počutili veselo. Ne glede na to, da rezultati malce odstopajo od naših predvidevanj, lahko torej **hipotezo 3 delno potrdimo**.

Poleg razlik v uporabi barv, oblik in doživljanjem različnih glasbenih del pa smo z drugim postavljenim raziskovalnim vprašanjem želeli ugotoviti še, ali obstajajo razlike v uporabi barv in oblik pri likovnem izražanju ob glasbi **glede na starost**. V ta namen smo primerjali rezultate učencev drugega in šestega razreda. Ob upoštevanju predhodnih raziskav in spoznanj avtorjev (Cliffen, 2015; Kovačev, 1997), ki navajajo, da se šolski otroci pri izražanju z barvami pogosteje poslužujejo svetlih primarnih in sekundarnih barv, medtem ko začnemo s starostjo modro barvo nadomeščati z bolj kompleksnimi barvami, smo s **hipotezo 4** predvidevali, da bodo mlajši učenci pri svojem likovnem izražanju ob glasbi (ne glede na počutje) uporabljali več primarnih barv (rumena, modra, rdeča) in mešane oblike, medtem ko bodo starejši učenci pri svojem likovnem izražanju uporabljali več sekundarnih in kompleksnih barv (vijolična, roza, zelena) ter zaokrožene oblike.

Pri pregledu rezultatov za prvo glasbeno delo hipoteze ne moremo v celoti potrditi, saj so učenci drugega razreda pogosto uporabljali primarne barve (rdeča, modra, rumena) kot tudi nekatere sekundarne barve (oranžna, zelena), pogosteje kot z mešanimi oblikami pa so se izražali z zaokroženimi oblikami. Potrdimo pa lahko, da so učenci šestega razreda pogosteje kot učenci drugega razreda uporabljali nekatere sekundarne barve (vijolična) in se kot smo predvideli, pogosteje izražali z zaokroženimi oblikami.

Če pogledamo rezultate za drugo glasbeno delo hipoteze prav tako ne moremo potrditi, saj so učenci sicer pogosto uporabljali primarno barvo – rdečo, enako pogosto so uporabljali tudi temno modro barvo, vendar je prevladovala tudi uporaba črne barve. Pri učencih šestega razreda pa se kaže pogostejša uporaba primarnih barv (rdeče in rumene), vendar pa so pogosto uporabljali tudi sekundarne barve (oranžna, zelena, vijolična) ter nekatere kompleksne (roza, rjava). Prav tako hipoteze ne moremo potrditi z vidika uporabe oblik, saj so se učenci drugega razreda enako pogosto izražali z ostrimi in mešanimi oblikami, učenci šestega razreda pa so najpogosteje uporabljali mešane oblike.

Glede na rezultate pri tretjem glasbenem delu, hipoteze na moremo potrditi, saj so učenci pogosto uporabljali kompleksno barvo roza, v večji meri pa prav tako tudi odtenke modre in rumeno. Učenci šestega razreda so v največji meri uporabljali kompleksno barvo roza in nekatere sekundarne barve (vijolično, zeleno in oranžno). Moramo pa upoštevati, da so zelo pogosto uporabljali še svetlo in temno modro. Pri učencih drugega razreda sta bili najpogosteje uporabljeni primarni barvi modra in rumena, kompleksna barva roza ter nekatere sekundarne barve (oranžna in zelena). Če pogledamo uporabljene oblike pa lahko hipotezo potrdimo, ker so učenci drugega razreda najpogosteje uporabili mešane oblike, učenci šestega pa zaokrožene.

Hipotezo 4 bomo **ovrgli**, saj kljub temu, da se kažejo razlike v uporabi primarnih in sekundarnih ter kompleksnih barv, te pri naših učencih niso dovolj očitne. Prav tako ni očitna razlika v uporabi oblik. Majhne razlike v naših rezultatih pripisujemo manjšemu vzorcu ter premajhni razliki v starosti naših učencev. Kljub štirim letom starostne razlike učenci spadajo v obdobje šolskih otrok (Cliffen, 2015). Verjamemo, da bi bila razlika večja, če bi bila tudi starostna razlika med njimi večja.

5 ZAKLJUČEK

V teoretičnem delu smo spoznali, da so barve lahko komunikacijsko orodje in vplivajo na naše počutje in vedenje. Barve različnih barvnih spektrov lahko v nas vzbujajo določene občutke, prav tako pa lahko vsak posameznik barve dojema nekoliko drugače (Cherry, 2022). Z našo raziskovalno nalogo smo želeli raziskati, kako se vplivi barv, glasbe in čustev kažejo pri naših učencih. S pomočjo likovnega izražanja učencev ob različnih glasbenih delih smo ugotavljali, ali obstaja povezava med glasbo in uporabo barv ter čustvi, ki jih glasba v nas vzbuja. Naša spoznanja smo želeli še dodatno poglobiti in preučiti, če obstajajo tudi razlike glede na starost učencev.

Prvo hipotezo, učenci se bodo ob prvem glasbenem delu počutili žalostno, najpogosteje bodo uporabljali vijolično in modro barvo ter zaokrožene oblike, smo potrdili, saj so se učenci ob glasbi počutili sproščeno in umirjeno ter hkrati žalostno. Prav tako so v veliki meri uporabljali odtenke modre, vijolične, črne in se ob glasbi izražali z zaokroženimi oblikami.

Drugo hipotezo, da se bodo učenci ob drugem glasbenem delu počutili jezno, uporabljali bodo črno in rdečo barvo ter ostre oblike, smo zgolj delno potrdili, saj so se učenci najpogosteje izražali s predvidenimi barvami, vendar ostre oblike niso izstopale. Prav tako so se naši učenci ob glasbi pogosteje počutili divje in veselo kot jezno.

Tretjo hipotezo, učenci se bodo ob tretjem glasbenem delu počutili veselo, uporabljali bodo roza in rumeno barvo ter mešane oblike, smo prav tako delno potrdili. Ugotovili smo, da učenci glasbo doživljajo kot veselo, se pogosto izražajo z roza barvo, vendar so se v manjši meri izražali z rumeno barvo. Prav tako so učenci pogosteje uporabljali zaokrožene oblike.

Četrto hipotezo smo ovrgli, predvidevali smo, da se bodo kazale razlike med učenci drugega in šestega razreda v uporabi primarnih, sekundarnih in kompleksnih barv. Vendar se je izkazalo, da razlike med njimi niso očitne. Učenci drugega razreda primarnih barv niso uporabljali bistveno pogosteje kot sekundarnih in kompleksnih barv, prav tako učenci drugega razreda niso pogosteje uporabljali sekundarnih in kompleksnih barv.

Menimo, da smo z našo raziskovalno nalogo nakazali, da povezava med barvami, glasbo in čustvi obstaja. Potrdimo lahko, da tako glasba kot tudi barve lahko različno vplivajo na naše počutje. Hkrati menimo, da bi bile lahko povezave še učinkoviteje dokazane, če bi povečali vzorec in vključili še učence nekaterih drugih razredov, morda tudi okoliških šol, da bi lahko obdržali ali celo povečali starostno razliko med učenci. Na Osnovni šoli Gustava Šiliha Laporje imamo namreč zgolj en oddelek posameznih razredov, ti pa so številčno manjši, kar je razvidno tudi iz našega vzorca. V primeru povečanja vzorca, bi lahko raziskavo še nekoliko poglobili in ugotavljali, če se kažejo tudi razlike glede na spol.

Naša raziskava je bila torej izvedena uspešno. Spoznali smo, katere barve kot pozitivne doživljajo naši učenci ter oblikovali novo vizualno podobo vizije šole »Sami lahko naredimo veliko, skupaj pa zmoremo še več.«. Pri oblikovanju smo upoštevali pridobljene rezultate in uporabili barve, ki so jih učenci najpogosteje povezovali s pozitivnim počutjem. Uporabili smo staro vizijo šole in ob upoštevanju pridobljenih rezultatov pri drugem in tretjem glasbenem delu oblikovali še dve novi (*priloga Č*). Vse tri vizije smo pokazali učencem drugega in šestega razreda, ti pa so obkrožili tisto, ki jim je vzbujala najbolj prijetna čustva. Sodelovalo je 25 učencev (10 učencev drugega razreda in 15 učencev šestega razreda), od tega so trije učenci obkrožili, da jim najprijetnejša čustva vzbuja stara podoba vizije, označena z A, dva učenca sta se strinjala, da se jima zdi najprijetnejša sličica B, ki je bila oblikovana glede na rezultate drugega glasbenega dela, kar 20 učencev pa je obkrožilo, da jim najprijetnejša čustva vzbuja sličica C, pri kateri so bile upoštevane najpogosteje uporabljene barve pri tretjem glasbenem delu, ki je pri učencih najpogosteje vzbujalo občutke veselja. Naša vizija torej od sedaj naprej ne bo vzbujala prijetnega počutja le zaradi pozitivnega sporočila, temveč tudi zaradi svoje barvne in oblikovne podobe.

6 VIRI IN LITERATURA

- Cherry, K. (2022). *Color Psychology: Does It Affect How You Feel?* Pridobljeno 7. 1. 2023 s [Color Psychology: Does It Affect How You Feel? \(verywellmind.com\)](https://www.verywellmind.com/color-psychology-does-it-affect-how-you-feel/)
- Chiazzari, S. (2002). *Barve*. Ljubljana: Slovenska knjiga
- Clifflen, J. (2015). *The relationship between music and color*. Pridobljeno 7. 1 2023 s [Bedtracks — The Relationship Between Music & Colour | 5 Reasons Why It's Important](https://www.bedtracks.com/the-relationship-between-music-color-5-reasons-why-its-important/)
- Collin, C., Voula, G., Benson, N. (2020). *Psihologija: jasno in jedrnato*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Color Wheels. (b.d.). Na [W3schools.com](https://www.w3schools.com/color-wheels/). Pridobljeno 14. 11. 2022 s [Color Wheels \(w3schools.com\)](https://www.w3schools.com/color-wheels/)
- Kolar, R. (2012). *Povezanost barv in čustev pri učencih v 4. razredu osnovne šole* (magistrsko delo). Pridobljeno s DKUM. ([20.500.12556/DKUM-21934](https://www.dkum.si/urn:nbn:si:dkum-21934))
- Kovačev, A. N. (1997). *Govorica barv*. Ljubljana: Prešernova družba, Vrba
- Miles, E., Goodmon, L. B., Del Monte, G. M. in Saunders, T. (2021). The Relationship Between Color Shade and Emotion Association in Pre-School Aged Children. *Modern Psychological Studies*, 27 (1). Pridobljeno 9. 1. s "[Color and Emotion Association in Young Children" by Emily Miles, Leilani B. Goodmon et al. \(utc.edu\)](https://www.utc.edu/~emiles/color-emotion-association-in-young-children/).
- Palmer, S., Schloss, K. B. (2015). *Every song has a color and emotion attached to it*. Pridobljeno 8. 1. 2023 s [Every song has a color – and an emotion – attached to it \(theconversation.com\)](https://www.theconversation.com/every-song-has-a-color-and-an-emotion-attached-to-it/)

7 PRILOGE

Priloga A – Tabela z odgovori udeležencev pri prvem glasbenem delu

Udeleženci	Starost	Spol	Barve	Oblike	Čustva	Kategorije
2A	2	M	rdeča, oranžna, svetlo zelena	mešano	sproščujoče, pomirjujoče, sprostim se in umirim	Dobro
2B	2	Ž	siva	zaokrožene	žalostno	Slabo
2C	2	M	oranžna, svetlo zelena, temno modra	zaokrožene	v redu, mirna, sproščujoča	Veselje
2D	2	M	oranžna, rjava, temno modra	zaokrožene	mirno, umirjeno, vesel sem in sproščen	Žalost
2E	2	Ž	rdeča, temno zelena, svetlo modra	zaokrožene	v redu, veselo, umirjeno, sproščeno	Strah
2F	2	M	svetlo modra, črna	zaokrožene	zelo veselega in umirjenega	Jeza
2G	2	Ž	rumena, siva, temno modra	zaokrožene	mirno, veselo	Skrivnostno
2H	2	Ž	rumena	zaokrožene	mirno, žalostno	Sproščeno in umirjeno
2I	2	M	rdeča	zaokrožene	mirno, sproščujoče, žalostno	Nemirno
2J	2	Ž	rumena, svetlo modra, roza	zaokrožene	umirjeno, veselo, pomirjeno	Maščevanje
6A	6	Ž	svetlo in temno zelena, svetlo modro	zaokrožene, ostre	kot, da se zbudi, žalost	Prebujanje
6B	6	M	svetlo zelena, vijolična, rumena, rdeča	ostre, zaokrožene	sproščujoče	Svobodno
6C	6	Ž	rumena	zaokrožene	pomirjujoče, sproščeno	Povezava z naravo
6D	6	M	rumena, vijolična, črna	zaokrožene	umirjeno	
6E	6	Ž	temno modra, vijolična	zaokrožene	sproščeno	
6F	6	Ž	rdeča, temno modra, črna	zaokrožene	jeza, žalost, maščevanje	
6G	6	Ž	rjava, siva	zaokrožene	žalost, nemir, strah	
6H	6	Ž	svetlo in temno zelena	zaokrožene	mirno sproščeno, v naravi	
6I	6	M	rdeča, temno modra, vijolična	zaokrožene, ostre	svobodno	
6J	6	M	vijolična, siva	zaokrožene	skrivnostno, malo žalostno	
6K	6	Ž	svetlo modra, vijolična	zaokrožene	umirjeno, mir, povezava z naravo	
6L	6	Ž	svetlo in temno modra	zaokrožene	sproščeno, mirno	
6M	6	Ž	svetlo in temno modra	zaokrožene	žalost, slaba volja	

Priloga B – Tabela z odgovori udeležencev pri drugem glasbenem delu

Udeleženci	Starost	Spol	Barve	Oblike	Čustva	Kategorije
2A	2	M	rdeča, temno modra, svetlo zelena	mešano	nisem sproščen, nemiren, ne počutim se dobro	Nesproščeno Divje, odštekano Veselje Zabavno Živahno, energično Jeza Skrivnostno Svobodno
2B	2	Ž	temno modra,	prevladujejo ostre	malo noro, divjo, divja kot tiger	
2C	2	M	temno zelena, oranžna, rjava, rdeča,	prevladujejo ostre	nisem sproščen, vesel sem	
2D	2	M	rdeča, temno modra, črna	mešano	spodbudila me je, energičen sem, vesel, živahen	
2E	2	Ž	temno modra, rdeča, črna	mešano	živahno, jezno, energično	
2F	2	M	rdeča, črna	mešano	divjega, norega, rokerskega, zdi se mi skrivnostna	
2G	2	Ž	črna	prevladujejo ostre	smešno, divje	
2H	2	Ž	črna	prevladujejo ostre	divje, smešno, veselo	
2I	2	M	rjava	zaokrožene	veselo	
2J	2	Ž	temno modra, svetlo modra, črna	zaokrožene	nesproščeno, divje	
6A	6	Ž	rdeča, oranžna, rumena	zaokrožene, ostra	energično, z veliko energije	
6B	6	M	rumena, roza, oranžna, temno zelena, črna	ostre	noro	
6C	6	Ž	rdeča, vijolična	zaokrožene	zabavno	
6D	6	M	svetlo in temno zelena, temno modra	ostre	veselo	
6E	6	Ž	rdeča, oranžna, rumena	zaokrožene, ostre	energično	
6F	6	Ž	rumena, svetlo zelena, vijolična	zaokrožene	veselje, spodbuda	
6G	6	Ž	rdeča, oranžna	zaokrožene, ostre	veselo, raztreseno-nesproščeno	
6H	6	Ž	rdeča, rumena, vijolična	zaokrožene	energično	
6I	6	M	temno zelena, rjava	zaokrožene, ostre	zmešano	
6J	6	M	temno zelena	zaokrožene	veselo, zabavno	
6K	6	Ž	rdeča, oranžna, rumena	ostre	odštekano, energično	
6L	6	Ž	svetlo in temno zelena, rdeča	zaokrožene, ostre	veselo, energično	
6M	6	Ž	rdeča, oranžna	ostre	veselje, divjost, svoboda	

Priloga C – Tabela z odgovori udeležencev pri tretjem glasbenem delu

Udeleženci	Starost	Spol	Barve	Oblike	Čustva	Kategorije
2A	2	M	rumena, svetlo zelena, temno modra	mešano (risba – roža, sonce)	zabavno, sem sproščen in vesel, kot da bi bil na plaži	Veselje Prepuščeno glasbi
2B	2	Ž	roza, črna	mešano (risba – srčki, metulji)	zelo mi je všeč, vesela sem, zabavna	Zabavno Prijetno, toplo
2C	2	M	rumena, temno zelena, temno modra	prevladujejo ostre	tak-tak, bolj napol, sem vesel, ni mi všeč, da pojejo,	Živahno, energično, razigrano, spodbudno Sproščeno, umirjeno
2D	2	M	temno zelena, temno modra, rdeča	zaokrožene	umirjeno, veselo	Normalno
2E	2	Ž	roza, oranžna, temno modra	zaokrožene	živahno, veselo	Zaljubljeno, pripadno
2F	2	M	črna, oranžna, rumena, temno modra	mešano (risba – sonce, plaža, morje)	veselo, zabavno, kot na morju	
2G	2	Ž	roza, rdeča	mešano	veselo	
2H	2	Ž	siva	mešano	veselo	
2I	2	M	temno modra	ostre (križci)	najbolj vesel, navdušen, ker še pojejo zraven	
2J	2	Ž	rumena, roza,	zaokrožene	veselo, zabavno	
6A	6	Ž	temno modra, vijolična, roza	zaokrožene	veselo, rada bi plesala	
6B	6	M	roza, temno modra, rjava	ostre, zaokrožene	normalno	
6C	6	Ž	oranžna, svetlo modra	zaokrožene	zabavno	
6D	6	M	rdeča, svetlo modra, roza	ostre	veselo	
6E	6	Ž	svetlo zelena, svetlo modra, roza	zaokrožene	veselo, razigrano	
6F	6	Ž	rumena, svetlo modra	zaokrožene	veselje, spodbuda	
6G	6	Ž	svetlo zelena, svetlo in temno modra	zaokrožene, ostre	zaspano, veselo	
6H	6	Ž	svetlo modra, roza	zaokrožene	zaljubljeno, veselo	
6I	6	M	oranžna, svetlo modra, roza	zaokrožene, ostre	sproščeno	
6J	6	M	roza	zaokrožene	veselje, zabavno	
6K	6	Ž	svetlo zelena, svetlo modra, roza	zaokrožene	sproščeno, prepuščeno glasbi	
6L	6	Ž	rumena, vijolična, roza	zaokrožene	zabavno, veselost	
6M	6	Ž	oranžna, rumena, svetlo zelena	zaokrožene, ostre	prijetnost, toplota, veselje, pripadnost	

Priloga Č – Oblikovane vizije šole in vprašalnik za učence

Ob kateri podobi naše vizije šole se počutiš najbolj prijetno. Obkroži črko pred njo.

A)

B)

C)

Priloga D – Risbe učencev

